

ע"פ 2450/09/17 - יצחק סוויד נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
ע"פ 2450-09-17 סוויד נ' מ"י
31 ינואר 2018
לפני כבוד השופטת עמיתה דבורה ברלינר, שופטת מרים דיסקין, שופט שי יניב
המערער יצחק סוויד
המשיבה נגד

מדינת ישראל

נוכחים:

המערער ובאי כוחו - עו"ד עמית בר-טוב ועו"ד דוד קמחין

ב"כ המשיבה - עו"ד אלעד פנחס ועו"ד דנה נקר מונצ'יק

[פרוטוקול הושמט]

פסק דין

1. לאחר שמיעת ראיות הורשע המערער בעבירה של השמטת הכנסה מתוך דוח, שתי עבירות לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה, וכן 7 עבירות של שימוש במרמה, עורמה ותחבולה, עבירה על סעיף 220(5) לפקודה.

2. העובדות הרלבנטיות כפי שנטענו בכתב האישום ובדיעבד נקבעו כממצא על ידי בית משפט קמא הן כדלקמן:

המערער היה מנהל שכיר בבנק איגוד בשנים 1969-2010. ביום 17/12/02 פתח חשבון בנק בבנק ספרא בשוויץ. במהלך השנים 2003-2011 הפיק המערער הכנסות מריבית על כספים שהפקיד בחשבון בשוויץ. סך הכול מדובר בהכנסות לאורך אותן 9 שנים בסך 2,467,602 ₪. ההכנסות הללו היו חייבות בדיווח. המערער לא הגיש לפקיד השומה דוחות על הכנסותיו בין השנים 2003 ל-2009 ובשנים 2010 - 2011, בדוחות שהגיש לפקיד שומה, לא כלל את ההכנסות מריבית שצמחו בחשבון הנ"ל.

המערער כפר בבית משפט קמא שעל כן נשמעו כאמור ראיות. עם זאת אנו רואים לציין כבר בשלב זה כי המערער הודה למעשה בכל עובדות כתב האישום והמחלוקת הצטמצמה לעניין היסוד הנפשי, דהיינו: כוונת המערער לבצע את העבירות.

בית משפט קמא הטיל על המערער את העונשים הבאים:

16 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי למשך 8 חודים, אלא אם כן יעבור בתוך 3 שנים עבירה לפי פקודת מס הכנסה; קנס בסך 70 אלף ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו.

הערעור שבפנינו נסוב מלכתחילה הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין.

לאחר ששמענו לאורך שעה ארוכה את טיעוני הצדדים המלצנו בפני המערער ובאי כוחו לחזור בהם מהערעור על הכרעת הדין והמלצתנו התקבלה, כיון שכך - הכרעת הדין נשארה בעינה. נעיר עם זאת כי מלכתחילה הערעור על הכרעת הדין היה מצומצם בהיקפו והתייחס למספר נקודות ספציפיות שבהן, כפי שהבהרנו למערער, לא היה ממש וטוב עשה המערער כאשר קיבל את המלצתנו לחזור מהערעור על ההרשעה.

נותר איפוא בעינו הערעור על העונש.

3. על אלה עמד בית המשפט בגזר הדין:

מדובר בעבירות מס שבוצעו לאורך 9 שנים ארוכות ורצופות ובסכום נכבד של 2,467,000 ₪. חומרה מיוחדת ראה בית משפט קמא בכך שמדובר בהעברת כספים לחו"ל ונדבך נוסף של חומרה מצוי בכך שההעברה בוצעה סמוך לפני כניסתו לתוקף של תיקון בפקודת מס הכנסה ששינה את בסיס המס מטריטוריאלי לפרסונאלי. בית המשפט דחה לעניין זה את טיעונו של המערער כי הוא החזיק כספים בשוויץ גם לפני התיקון הנ"ל וכי אין קשר בין התיקון בפקודת מס הכנסה לעיתוי העברת הכספים נושא כתב האישום הנוכחי לבנק ספרא בשוויץ. בית המשפט עמד על כך כי מדובר בהעלמה של מקור הכנסה שלם ומדובר במקור הכנסה שהקושי לגילויו גדול במיוחד, כיוון שהכספים הועברו כאמור לשוויץ. אם ככלל עבירות המס הן עבירות קלות לביצוע וקשות לגילוי, במקרה הנוכחי על אחת כמה וכמה.

לצד הקולא ציין בית המשפט את העובדה כי המערער הסיר את מלוא מחדלו. המחדל התבטא בסכום של כ-350,000 ₪ והמערער הסיר את המחדל עוד בשלב החקירה ובטרם הגשת כתב האישום.

בית המשפט התייחס להסרת המחדל לעניין קביעת המתחם. בדיעבד טוענת הסניגוריה ומסכימה התביעה כי עניין הסרת המחדל היה צריך להילקח בחשבון לעניין גזירת הדין בתוך המתחם ולא לעניין יצירת המתחם. מכאן ואילך נחלקים הצדדים. התביעה טוענת כי המערער לא "קופח" בכך שבית המשפט זקף את הסרת המחדל לעניין יצירת המתחם. המערער זכה להתחשבות מלאה בשל נתון זה. הסניגוריה טוענת כי אם היה בית המשפט מתייחס לעניין הסרת המחדל בשלב גזירת הדין, הדעת נותנת כי העונש היה נופל בחומרתו מהעונש שהוטל עליו בסופו של יום.

לאחר התייחסות מצומצמת לפסיקה (ראה פסקה 19 ופסקה 21) קבע בית המשפט כי מתחם הענישה בתיק זה נע בין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 24 חודשי מאסר. מתחם הענישה כולל גם קנס ובית המשפט העמיד את מתחם הקנס על סכום שבין 30,000 ל-150,000 ₪.

לעניין מיקומו של המערער בתוך המתחם, לצד ההתייחסות לכך שהמערער הסיר את המחדל, התייחס בית משפט קמא למכתבים שהוגשו בעניינו של המערער ובהם המלצות באשר לאופיו הטוב של המערער ותפקודו המסור והאכפתי כשכיהן בתפקידו כמנהל סניף בנק בבאר שבע וכן אישורים בדבר מצבו הרפואי של המערער.

בית המשפט קמא לא קיבל את הטענה כי מדובר במקרה הנוכחי בשיהוי בלתי סביר. העבירות נחשפו בשנת 2013, כתב האישום הוגש בשנת 2015 ובנסיבות אלה **"לא ניתן לטעון כי הגשת כתב האישום נעשתה בשיהוי חריג ובלתי סביר, וודאי שאין עסקינן בשיהוי חריג המצדיק הקלה בעונשו של הנאשם"**

בסופו של יום הטיל בית המשפט את העונשים שצוינו לעיל.

הערעור

4. לטענת הסנגורים, שגה בית משפט קמא במספר רכיבים מרכזיים כדלקמן:

בית משפט קמא התעלם לעניין קביעת המתחם מהיקף הנזק שנגרם בפועל לקופה הציבורית. הדגש בגזר הדין הושם על הכנסות בסך כ-2 וחצי מיליון ש"ח אותן העלים המערער, תוך התעלמות מוחלטת מסכום המס שנגרע בפועל מהקופה הציבורית, שעמד על כ-350,000 ₪. הסנגורים הפנו למספר פסקי דין מהם עולה כי יש מקום לתת משקל ניכר, לעניין הענישה, לנזק שנגרם לקופה הציבורית. כאמור בית משפט קמא כמעט לא התייחס לכך ושם את הדגש אך ורק על סכום המס שהועלם ובכך שגה.

עוד מלינים הסנגורים על הקשר שקשר בית משפט קמא בין תיקון 132 לפקודת מס הכנסה לבין עיתוי העברת הכספים על ידי המערער לבנק ספרא בשוויץ. למערער כאמור היו כספים בשוויץ עוד לפני כן ועל כן לא היה מקום לקשור בין הדברים.

עיקר קצפם של הסנגורים יצא על המתחם שקבע בית משפט קמא. הסנגורים הפנו לפסק דין רבים שבהם, בנסיבות חמורות או לעיתים אף קשות יותר, לשיטתם, נקבעו מתחמים שהרף התחתון בהם עומד על עבודות שירות. כך למשל מפנים הסנגורים לע"פ 43832-1013, שם מדובר היה בהשמטת הכנסה בסך 5 מיליון ₪ וביהמ"ש העמיד את המתחם בין 6 חודשים עד 24 חודשים והטיל על הנאשם באותו עניין 6 חודשי מאסר בפועל. ערעור נוסף שאליו מפנים הסנגורים הוא 4332-05-16 מדינת ישראל נ' יאסיר חסרמה, גם שם דובר היה בהשמטת הכנסות בהיקף של 5,815,000 ₪. המתחם הועמד על מנעד שבין 6 ל-24 חודשי מאסר ובסופו של יום הוטלו על המערער 6 חודשי מאסר בפועל.

איננו רואים למנות אחד לאחד את כל פסקי הדין שהציגו הסנגורים. נעיר בשלב זה כי גם התביעה הציגה טבלה

מרשימה של פסיקה. כך למשל הפנתה המדינה לרע"פ 3461/06 צ'צקס נ' מ"י, המדינה שמה דגש רב על פסק דין זה. באותו עניין דובר על עבירות מס רבות, כ-300 עבירות, אולם הסכומים שדובר בהם היו קטנים מאלה שעומדים על הפרק בענייננו. המערער דשם לא רשם תקבולים מעסקו בהיקף של כ-250,000 ₪ מתוך כוונה להשתמט מתשלום מס בסכום של כ-36,000 ₪ (מדובר היה באותו עניין בעבירות מע"מ). תיק נוסף אליו נפנה הוא ת"פ(ת"א) 41478-12-09 - ההעלמה במקרה זה הייתה בסך 812,000 ₪, תקופה של 4 שנים. על המערער בעניין זה הוטלו 12 חודשי מאסר בפועל. תיק נוסף אותו אנו רואים להזכיר (מבין פסקי הדין שאליהם הפנו הצדדים) הינו עפ"ג (ת"א) 56557-07-13 מ"י נ' חיים קובי. באותו עניין דובר בסכום העלמה של 730,000 ₪ במשך 4 שנים, העונש שהוטל על המערער היה 8 חודשי מאסר בפועל.

הפסיקה, כדרכה של פסיקה, הפוך בה והפוך בה דכולי בה, וכל צד מצא את פסקי הדין התומכים בעמדתו.

לעניין מיקומו של המערער בתוך המתחם אענה הסנגוריה כי בית המשפט התעלם או לפחות לא ייחס משקל מספיק למספר נתונים רלוונטיים: נטילת אחריות, שהתבטאה בהודאתו בעובדות ובעיקר בהסרת המחדל בשלב שלפני הגשת כתב האישום. הסנגוריה הלינה על הפרשנות שנתן בית המשפט לדבריו האחרונים של המערער. המערער חד משמעית הביע חרטה וצער על מעשיו "הודתי בפה מלא, טעיתי אני מצר על כך", בניגוד לקביעתו של בית המשפט כי מהדברים שאמר לא עלתה חרטה או הפנמה של חומרת מעשיו. עוד טוענת הסנגוריה כי היה על בית המשפט להתחשב לעניין העונש בכך שלמערער נודע על הגשת כתב האישום דרך התקשורת. בית המשפט אכן הסכים כי המערער צריך היה לקבל הודעה על כך, אולם סבר כי לא נגרמה לו פגיעה חמורה בהיבט זה ובכך שגה.

דין והכרעה

באשר למתחם, לאחר שעיינו בשפע הפסיקה שהוגשה לנו ושקללנו את מעשה העבירה בנסיבותיו, אנו קובעים כי המתחם בתיק זה נע בין 10 ל-24 חודשי מאסר בפועל.

בקליפת אגוז:

מקובלים עלינו לחלוטין דבריו של בית משפט קמא לעניין הנסיבות המחמירות בתיק זה. אין מנוס מלשוב ולהזכיר את עיקרי הדברים. מדובר בהעלמה מתמשכת של הכנסה במשך 9 שנות מס רצופות. חשיבות מיוחדת אנו רואים בכך שהמערער היה מנהל סניף בנק. המערער מתוקף עיסוקו הבין היטב את החשיבות בדיווחי אמת. מי שמנהל כספיהם של אחרים צריך להקפיד שבעתיים על ניקיון כפיים בניהול כספיו-שלו. מקובלת עלינו גם האמירה עליה שבה הפסיקה שוב ושוב, דהיינו כי עבירות המס קלות לביצוע וקשות לגילוי. במיוחד נכונים הדברים כאשר מדובר בכספים שהועברו לחו"ל באופן שהמדינה כמעט איננה יכולה לדעת על קיומם. דומה כי לא נחטא לאמת אם נאמר כי רק בעקבות אירוע חריג כלשהו או גילוי מקרי, ניתן לחשוף עבירות שלא בוצעו בישראל.

המערער במקרה זה נתפס בכף. שלטונות המס פנו אליו ודרשו כי ידווח על הכנסותיו מהריבית בחשבונו שבבנק ספרא בשוויץ ורק אז חשף המערער הרווחים שצמחו לו מהחשבון בשוויץ. מקובלת עלינו גם קביעתו של בית המשפט קמא כי יש משמעות לכך שמקור הכנסה שלם הועלם מרשויות המס. כיוון שהסנגוריה הקדישה נפח לא מבוטל מטיעוניה לכך שבימ"ש קמא לא התייחס כמעט לנתון שעניינו היקף המס שנגרע מקופת המדינה, נאמר את הדברים הבאים: כל אחד משני ההיבטים הללו, קרי היקף הסכום שהושמט והיקף הסכום שנגרע מקופת המדינה, הוא בעל חשיבות ומשמעות לעניין הענישה. במקרה הנוכחי מקובלת עלינו טענת הסנגוריה כי נראה שבית המשפט ייחס את מלוא המשקל לסכום שהושמט. לצד ההתייחסות המחמירה לנתון זה היה מקום להתייחס גם לגובה המס שנגרע מהקופה הציבורית בסך של כ-350,000 ₪. הסכומים שדובר בהם בתיק זה לא מבוטלים, זאת הן באשר להיקף ההשמטה והן באשר לסכום שנגרע מקופת המדינה. בהתחשב בנתון זה נראה לנו כי מתחם שהרף התחתון בו עומד על 10 חודשים נותן ביטוי נכון למכלול העובדות שבפנינו.

באשר למיקום בתוך המתחם:

א. בית משפט קמא אכן התייחס לשיקולים הרלוונטיים, עדין נראה לנו אולם נראה לנו כי יש מקום להתחשבות נוספת, ובכך כוונתנו להסרת המחדל. כפי שנאמר לא אחת בפסיקה, הסרת המחדל היא הביטוי האולטימטיבי לחרטה ולנטילת אחריות. המערער הסיר את המחדל בשלב החקירה, עוד לפני שהוגש כתב האישום, ונראה לנו שנתון זה היה צריך לקבל משקל נוסף לעניין מיקומו של המערער במתחם הענישה. במאמר מוסגר נעיר בנקודה זאת כי לא יכול להיות ספק בכך כי עניין הסרת המחדל צריך להיות מובא בחשבון לעניין מיקום בתוך המתחם ולא לעניין יצירת המתחם.

ג. לעניין נטילת האחריות אנו רואים להעיר כדלקמן: המערער אמנם כפר בבית משפט קמא ובתיק כאמור נשמעו ראיות. יחד עם זאת, המערער הודה בכל העובדות הרלבנטיות והויכוח צומצם כמעט אך ורק ביחס ליסוד הנפשי.

ד. באשר לחלוף הזמן - מקובלת עלינו טענת המדינה כי לא היה שיהוי שמצדיק התחשבות מיוחדת בהגשת כתב האישום ובניהול התיק והדברים התנהלו בקצב סביר. יחד עם זאת, הזמן הוא זמן ולעולם הוא מתקדם ואיננו יכולים להתעלם לחלוטין מן העובדה כי מדובר בעבירות שנעברו בין השנים 2003 ל-2011 ואנו מצויים כיום ב-2018. אנו נותנים משקל מוגבל איפוא גם לנתון זה.

ה. אנו נותנים משקל נוסף מעבר למה שנתן בית משפט קמא לנסיבותיו האישיות של המערער. המערער הוא יליד '49 ואין ספק כי שליחתו למאסר לראשונה בחייו בגיל זה, כאשר המדובר בהסתבכותו הראשונה והיחידה עם החוק, היא טראומתית במיוחד.

ו. נתנו משקל נוסף גם לעניין נסיבותיו הבריאותיות של המערער. המערער סובל ממחלה תורשתית שגרמה, כך לטענתו, למות אחיו. ריצוי המאסר מאחורי סורג ובריח בוודאי יכביד עליו גם בהקשר זה.

ז. משקל מוגבל אנו נותנים גם לכך שלמערער נודע על הגשת כתב האישום נגדו מהתקשורת. אין מקום שכך ייודע לנאשם על השת כתב אישום נגדו וזכותו להיות מודע לכך בדרך המלך ולא דרך התקשורת.

בשורה התחתונה, אנו מעמידים את תקופת המאסר אותה ירצה המערער על שנה אחת במקום 16 חודשים.

באשר למאסר על תנאי, המאסר יופעל אם יעבור המערער אחת מהעבירות בהן הורשע בתיק הנוכחי. הפעלת המאסר על תנאי בגין כל עבירה על פקודת מס הכנסה, לשיטתנו גורפת ואיננה מידתית.

הקנס שהטיל בית משפט קמא, יישאר בעינו.

ניתן והודע היום ט"ו שבט תשע"ח, 31/01/2018 במעמד הנוכחים.

דבורה ברלינר, שופטת עמיתה מרים דיסקין, שופטת שי יניב, שופט

[פרוטוקול הושמט]

החלטה

המערער יתייצב לריצוי עונשו ביום 11/3/18. על המערער להתייצב בתאריך זה בכלא ניצן אלא אם כן תהיה הוראה אחרת.

הערבויות תשמשנה להבטחת התייצבותו.

מוצא צו עיכוב יציאה מן הארץ.

הסנגור ידאג במהלך התקופה לתהליכי המיון והשיבוץ בשב"ס.

ניתן והודע היום ט"ו שבט תשע"ח, 31/01/2018 במעמד הנוכחים.

דבורה ברלינר, שופטת עמיתה מרים דיסקין, שופטת שי יניב, שופט

